

**KÜLTÜREL MİRAS AVRUPA İÇİN KAYDA DEĞER
YÖNETİCİ ÖZETİ VE STRATEJİK TAVSİYELER**

KÜLTÜREL MİRAS AVRUPA İÇİN KAYDA DEĞER (KMAİKD)

KMAİKD KONSORSİYUMU

● EUROPA NOSTRA (Avrupa'da Kültürel Mirasın Sesi):

YÜRÜTÜCÜ KOMİTE: John Sell, Başkan Yardımcısı;

Piet Jaspert, Yönetim Kurulu Üyesi ve Sneška Quaedvlieg-Mihailovič, Genel Sekreter

PROJE KOORDİNASYONU: Louise van Rijckevorsel

ve Danaé Anastopoulos-Chaimowicz, Brüksel Ofisi

● ENCATC (The European Network on Cultural Management and Cultural Policy Education / Avrupa Kültür Yönetimi ve Kültür Politikaları Eğitimi Ağı):

YÜRÜTÜCÜ KOMİTE: Prof. Dr. Claire Giraud-Labalte, ENCATC Mirası

Anlama Tematik Alanı Başkanı ve ENCATC Elçisi

PROJE KOORDİNASYONU: GiannaLia Cogliandro Beyens, Genel Sekreter

PROJE İLETİŞİMİ: Elizabeth Darley, İletişim Direktörü

● MİRAS AVRUPA (HERITAGE EUROPE - The European Association of Historic Towns and Regions / Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği):

YÜRÜTÜCÜ KOMİTE: Brian Smith, Genel Sekreter

● ULUSLARARASI KÜLTÜR MERKEZİ, Krakow (INTERNATIONAL CULTURAL CENTRE in Krakow):

YÜRÜTÜCÜ KOMİTE: Prof. Dr. Jacek Purchla, Direktör

PROJE ARAŞTIRMACILARI: Joanna Sanetra-Szeliga and Dr. Katarzyna Jagodzińska, Avrupa Mirası Araştırma Enstitüsü

● RAYMOND LEMAIRE ULUSLARARASI KORUMA MERKEZİ, Leuven Katolik Üniversitesi (RAYMOND LEMAIRE INTERNATIONAL CENTRE FOR CONSERVATION):

YÜRÜTÜCÜ KOMİTE: Prof. Dr. Koenraad Van Balen, Direktör

PROJE ARAŞTIRMACILARI: Aziliz Vandesande, Clara Thys ve Dr. Sigrid Van der Auwera

● MİRAS İTTİFAKI (HERITAGE ALLIANCE, England, UK):

YÜRÜTÜCÜ KOMİTE: Kate Pugh, Başkan

Bu projenin eşfinansmanı Avrupa Birliği'nin Kültür Programı tarafından karşılanmıştır.

Avrupa Komisyonu'nun bu yayının üretimi için vermiş olduğu destek, yazarların görüşlerinden oluşan içeriği onayladığı anlamını taşımamaktadır ve Komisyon burada yer alan bilgilerin kullanımından sorumlu tutulamaz.

Bu yayın aynı zamanda

BERTELSMANN

tarafından desteklenmiştir.

KMAİKD RAPORU

ARAŞTIRMA EKİBİ

ICC, KRAKOW: Dr. Katarzyna Jagodzińska, Prof. Dr. Jacek Purchla ve Joanna Sanetra-Szeliga ile birlikte Przemysław Niedźwiecki ve Dr. Karolina Tylus
RLICC, LEUVEN KATOLİK ÜNİVERSİTESİ: Clara Thys, Aziliz Vandesande, Prof. Dr. Koenraad Van Balen ve Dr. Sigrid Van der Auwera ile birlikte Prof. Dr. Luc Verpoest

EDİTÖR EKİBİ

Prof. Dr. Claire Giraud-Labalte, ENCATC adına · Kate Pugh, Miras İttifakı adına
Sneška Quaedvlieg-Mihailovič, Europa Nostra adına · Joanna Sanetra-Szeliga, ICC adına
Brian Smith, Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği adına · Aziliz Vandesande, RLICC adına

YAYIN KOORDİNASYONU

Joanna Sanetra-Szeliga, KMAİKD Konsorsiyumu adına

GRAFİK TASARIM Radoszek Arts

DÜZELTİ Justyna Jochym, Anastazja Oleśkiewicz

TEKNİK EDİTÖR Aleksandra Szczepan

BASKI Tallieu & Tallieu

TÜRKÇE'YE ÇEVİRİ B. Nilgün Öz

Elektronik versiyonuna www.encatc.org/culturalheritagecountsforeurope adresinden ulaşılabilir.

KMAİKD Konsorsiyumu adına
Uluslararası Kültür Merkezi (Krakow) tarafından basılmıştır.
Haziran 2015

© Copyright KMAİKD Konsorsiyumu

Tam Rapor ISBN 978-83-63463-27-4

ÖNSÖZ

Önemli olan her şey sayılamaz ve sayılabilen her şey de önemli değildir.

ALBERT EINSTEIN'A
ATFEDİLMİŞTİR.

Kültürel mirasımızın hayatlarımızın kalitesini iyileştirmedeki sıra dışı gücünü gösteren Kültürel Miras Avrupa İçin Kayda Değer Raporu'nu size sunmaktan onur duyuyordum. Avrupa'nın her köşesinde, bize ilham verme ve bizi zenginleştirme kapasiteleri bulunan çok sayıda miras yapı ve alanları, tarihi mahalleler ve kültürel peyzaj, daha geniş bir topluluğa ait olma duygusunu geliştirmemiz ve beslememiz konusunda bize yardımcı olmaktadır.

Kültürel miras, yeri doldurulamayacak kültürel, sosyal, çevresel ve ekonomik değerler sermayesidir. Bu Avrupa için olduğu kadar dünyanın geri kalanı için de geçerlidir. Bunu tüm benliğimizle biliyoruz, ancak mirasımızın sürdürülebilirliğini sağlamak için gerekli olan politika ve yatırımlar derin duygulardan veya güçlü inançlardan daha fazlasına dayanmalıdır. Bu kanıtları doğrulamak ve açıklamak için bulgular ve rakamlar da gerekmektedir. Mirasımızın değerini, yararlarına ve etkilerine dair nicel ve nitel kanıtlar sunarak açıklamak, Avrupa'da kültürel mirasın sesini daha da güçlendirecektir.

Avrupa çapındaki kanıtların ayrıntılı haritalandırılmasını ve incelemesini sunan bu rapor, kültürel mirasımızın sürdürülebilir kalkınma için önemli bir kaynak olarak tam potansiyelini kavrayışımızı, bilgimizi ve farkındalığımızı derinleştirmekte ve geliştirmektedir. Bunun yerel, bölgesel, ulusal ve Avrupa ölçeğindeki karar verme süreçlerine aktarılması ve böylelikle etkin miras politikalarına sağlam bir temel oluşturması elzemdir. Benzeri şekilde, bu tür kanıtlar, seçenekleri karşılaştırma ve seçim yapma ihtiyacı duyan her tür yatırımcı için (hükümetler, müteahhitler, özel mülk sahipleri, hayırseverler, sivil toplum örgütleri) anlaşılabilir bilgi kaynağı oluşturmaktadır.

KMAİKD Konsorsiyumu'nun altı ortağı, kültürel mirasımızın ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerini göstererek Avrupa'ya değerli bir hizmet sunmuştur. KMAİKD Konsorsiyumu'nun altı ortağının bu toplu çabasını, akademik ve politik alanlardaki uzmanlıklarını ve kararlılıklarını takdirle karşılıyorum. Bu projenin sonucu; Kuzey, Güney, Batı, Doğu ve Orta Avrupa'dan gelen ve farklı akademik deneyimlere ve hayat tecrübelerine sahip ortakların arasındaki işbirliğinin yarattığı katma değeri ortaya koymaktadır.

Sözümü bitirirken, Kültürel Miras Avrupa İçin Kayda Değer projesine duydukları güven ve verdikleri destek için Avrupa Komisyonu'na teşekkürlerimi sunarım. Avrupa Birliği'nin (AB) kısa bir süre önce, eşi görülmemiş bir şekilde, kültürel mirası sürdürülebilir Avrupa için stratejik bir kaynak olarak tanımasını memnuniyetle karşılıyoruz. İnanıyoruz ki bu rapor, miras etki değerlendirmesine bütüncül yaklaşımlar geliştirmeleri ve uygulamaları konusunda AB kurumlarına ve üye ülkelere daha da etkileyici bir anlatı sağlayacak ve kültürel mirasa dair politikaların üretilmesinde bütünlük bir yaklaşım sunacaktır.

KMAİKD Konsorsiyumu adına,

PLÁCIDO DOMINGO,
Europa Nostra Başkanı

İÇİNDEKİLER

8

YÖNETİCİ ÖZETİ & STRATEJİK TAVSİYELER

KMAİKD Araştırma Ekibi'nin desteği ile KMAİKD Yürütücü Komitesi tarafından hazırlanmıştır.

9

KONU

Proje

Kavramsal ve Politik Bağlam

Konsorsiyum

13

KANIT

Araştırmanın Kapsamı ve Ölçeği

Kültürel Mirasın Etkisi Üzerine Yapılan Araştırmalara Artan İlgi

Kültürel Mirasın Etkisi Üzerine Yapılan Araştırmaların Coğrafi Dağılımı

Kültürel Mirasın Etkisi Üzerine Yapılan Araştırmalarda Bütüncül Bir Yaklaşım Doğru

19

10 TEMEL BULGU

30

5 STRATEJİK TAVSİYE

Kanıt Temelli Politika Oluşturulmasının Desteklenmesi

Etkinin Ölçülmesi

Eğilimlerin İzlenmesi

Verilerin Paylaşılması ve Yayılması

Etkinin En Üst Düzeye Çıkarılması

NOTLAR

RAPOR

KMAİKD Yürütücü Komitesi'nin desteği ile KMAİKD Araştırma Ekibi tarafından hazırlanmıştır.

(Bu metin basılı ve elektronik ortamda bulunmaktadır. Elektronik versiyonlar için www.encatc.org/culturalheritagecountsforeurope adresini ziyaret ediniz.)

1 GİRİŞ

- 1.1 Projenin arka planı
- 1.2 Kültürel miras ile ne kastediyoruz?
- 1.3 Projenin amaçları
- 1.4 Projenin yapısı
- 1.5 Önceki girişimler
- 1.6 Yönteme genel bakış

2 MAKRO SEVİYE. KÜLTÜREL MİRAS ETKİSİ: TEORİ VE SÖYLEM ANALİZİ

- 2.1 Giriş
- 2.2 Kültürel miras - tanım ve politika/söylem değişimi
- 2.3 Değere karşı etki
- 2.4 Ters etkiler
- 2.5 Etki tipolojisine doğru
- 2.6 Etki tanımlaması için metodolojiler

3 BÖLGESEL DÜZEY. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KÜLTÜREL MİRAS: EKONOMİK, SOSYAL, KÜLTÜREL VE ÇEVRESEL ETKİ

- 3.1 Giriş
- 3.2 Daha bütüncül bir yaklaşıma doğru gelişim

- 3.3 "4 ayak yaklaşımı"ndan "bütüncül 4 alan yaklaşımı"na
- 3.4 Avrupa'da yürütülen kültürel miras etki araştırmalarında uygulanan yöntemler
- 3.5 Çalışmaların ölçeği
- 3.6 Katılımcı gruplar
- 3.7 Merkez ve Batı Avrupa - kültürel mirasın potansiyeline farklı yaklaşımlar
- 3.8 Derlenmiş çalışmalar ışığında alt alanların etkilerine genel bakış
- 3.9 Kültürel miras Avrupa 2020 stratejisine katkıda bulunuyor

4. SONUÇLAR

- 4.1 Makro seviye - Kültürel miras etkisi: teori ve söylem analizi
- 4.2 Bölgesel seviye - AB'de kültürel miras: ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etki
- 4.3 Mikro seviye - Kültürel miras etki değerlendirmesine yönelik örnek çalışmalar ve AB Kültürel Miras / Europa Nostra Ödülü sahiplerinin analizi
- 4.4 Araştırmanın çıktıları
- 4.5 Önümüzdeki yol

* EK. MİKRO SEVİYE - PRATİKTE ETKİ DEĞERLENDİRMESİ: ÖRNEK ÇALIŞMALAR

- *1 Belçika, Mechelen kentindeki taşınmaz mirasın etkisi
- *2 Polonya'daki tarihi binalarda yer alan müzeleirnin etkisi: Krakow'daki Polonya 19. yy. Sanatı Galerisi ve Lodz'daki Sztuki Müzesi
- *3 AB Kültürel Miras / Europa Nostra Ödülü sahipleri - etki değerlendirmesinin analizi

BİBLİYOGRAFYA

YÖNETİCİ ÖZETİ VE STRATEJİK TAVSİYELER

KONU

PROJE

AB tarafından maddi olarak desteklenen Kültürel Miras Avrupa İçin Kayda Değer (KMAİKD) projesi, 2013 yılında iddialı bir hedefle başladı: 2014 yılında AB Bakanlar Konseyi tarafından “sürdürülebilir bir Avrupa için stratejik bir kaynak” olarak tanınan kültürel mirasın değerini belirlemek üzere bu mirasın ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine dair var olan ve erişilebilen kanıt temelli araştırmaların ve örneklerin toplanması ve incelenmesi.¹ Proje aynı zamanda, kültürel mirasın *Avrupa 2020: Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme için Avrupa Stratejisi*²’ne² - tam da stratejinin yarı dönem gözden geçirmesinin yapılacağı sırada- hem nicel hem de nitel açıdan önemli bir katkı koyduğunu gösteren kesin kanıtlar sunmayı amaçlamıştır.

KMAİKD projesi, genel olarak kültürel miras konusunda etkin 32 Avrupalı/uluslararası ağ ve örgütten oluşan gayriresmi bir platform olan Avrupa Miras İttifakı 3.3³ tarafından 2012 yılında Avrupa Komisyonu’na sunulan *Kültürel Miras İçin Bir Avrupa Stratejisine Doğru: Araştırmanın Önemi*⁴ görüş belgesine bir cevap teşkil etmektedir. Diğer bazı konuların yanı sıra bu belge, hem Avrupa hem de tek tek uluslar ölçeğinde stratejik politikaların geliştirilmesini destekleyecek; böylelikle AB kurumlarının ve üye ülkelerin, kültürel mirasın sürdürülebilir kalkınmanın itici gücü olarak potansiyelini tam anlamıyla kullanmalarını sağlayacak, kanıt temelli kültürel miras araştırmalarına olan acil ihtiyacı tespit etmiştir.

Ana bulguları ve stratejik tavsiyeleriyle KMAİKD projesinin raporu, AB kurumlarına ve üye ülkelere, henüz yeni göreve gelmiş bir Avrupa Komisyonu’nun AB’nin kültürel mirasa bütünleşik yaklaşımını uygulamaya giriştiği (Avrupa Komisyonu 2014) bir dönemde ve Avrupa Komisyonu’nun yeni tanımlanmış on adet önceliğine katkı olarak sunulmaktadır.

Raporun halka açık ilk sunumu 12 Haziran 2015’te, Oslo’da (Norveç) Europa Nostra’nın Yıllık Kongresi kapsamında düzenlenen ve Avrupa Eğitim, Kültür, Çokdillilik ve Gençlik Komiseri Tibor Navracsics ile Norveç AEA (Avrupa Ekonomik Alanı) ve AB ile İlişkiler Bakanı Vidar Helgesen’in de hazır bulunduğu bir konferansta gerçekleştirilmiştir.

KAVRAMSAL VE POLİTİK BAĞLAM

Son yıllar, hem Avrupa düzeyinde hem de uluslararası düzeyde, kültürel mirasın toplumun geneline çok yönlü ve değerli yararlar sağladığını tanıyan önemli kavramsal ve politik gelişmelere sahne olmuştur.

Kültürel mirasa kavramsal yaklaşımlardaki ilk kapsamlı dönüşüm 1970'lerdeki bir değişimle, mirasa koruma temelli yaklaşımdan değer temelli yaklaşıma geçişle başlamıştır. Daha yakın zamanda ise tarihi çevrenin her şeyi kapsayıcı doğası sadece Avrupa'da değil, bütün dünyada giderek tanınmaya başlamış ve artık somut ve somut olmayan varlıklar birbirinden ayrı düşünülemez olmuştur. Aynı derecede önemli olan bir diğer konuya, 1990'larda, "sürdürülebilirlik" ilkelerinin kültürel mirasa ilişkin politika belgelerinde daha da belirgin bir şekilde yer almaya başlamış olması ve giderek "kalkınma" hedefiyle bir arada ele alınmasıdır.

Daha açık ifade etmek gerekirse, KMAİKD projesinin kavramsal çerçevesini ve esin kaynağını, 2005 yılında Avrupa Konseyi'nin⁵ himayesinde kabul edilen Faro Sözleşmesi'nin yanı sıra Mayıs 2013'te UNESCO'nun⁶ himayesinde kabul edilen Hangzhou Bildirgesi'nin ilkeleri ve ruhu oluşturmaktadır. Faro Sözleşmesi, insanları ve insani değerleri kültürel mirasa ilişkin yeni bir anlayışın merkezine oturtmakta, Hangzhou Bildirgesi ise kültürel mirasın değerini sürdürülebilir kalkınmanın itici bir gücü olarak tanımaktadır.

KMAİKD projesine yol açmış olan politikalardaki bu değişim, bugün kültürel mirasın öneminin AB seviyesinde giderek daha fazla tanınmasıyla güç kazanmaktadır. Bu durum özellikle, her ikisine de tüm önemli kamusal paydaşların ve sivil toplumun etkin olarak katıldığı, Avrupa Birliği Konseyi'nin⁷ Belçika dönem başkanlığı tarafından Aralık 2010'da düzenlenen Bruges Konferansı ile Avrupa Birliği Konseyi'nin⁸ Litvanyalı Başkanı'nın Kasım 2013'te düzenlediği Vilnius Konferansı'nda açıkça ortaya çıkmıştır.

Politikalarda görülen bu ivme, 2014 yılında, Yunan ve İtalyan dönem başkanlıkları sırasında AB Bakanlar Konseyi tarafından kabul edilen bir dizi kapsamlı politika belgesiyle doruğa ulaşmıştır: 21 Mayıs 2014'te kabul edilen "Sürdürülebilir Bir Avrupa İçin Stratejik Bir Kaynak Olarak Kültürel Miras Üzerine Sonuçlar" (*Conclusions on Cultural Heritage as a Strategic Resource for a Sustainable Europe*)⁹ ile 25 Kasım 2014'te kabul edilen "Kültürel Mirasın Katılımcı Yönetişimi Üzerine Sonuçlar" (*Conclusions on Participatory Governance of Cultural Heritage*)¹⁰ ve aynı zamanda Avrupa Komisyonu tarafından 22 Temmuz 2014'te kabul edilen "Avrupa İçin Kültürel Mirasa Bütünleşik Yaklaşımına Doğru Tebliği" (*Communication Towards an Integrated Approach to Cultural Heritage for Europe*)¹¹. Komisyonun kültürel mirasın potansiyel yararlarına duyduğu artan ilgiye bir diğer göstergeyse, Nisan 2015'te Ufuk 2020'nin (Horizon 2020) Kültürel Miras Alanında Uzman Grubu'nun hazırladığı rapordur. "Kültürel Mirası Avrupa İçin İşler Hale Getirmek" (Avrupa Komisyonu 2015) (*Getting Cultural Heritage to Work for Europe*) başlıklı rapor, kültürel mirasla

ilgili 2020 yılına kadarki araştırmalara ve yeniliklere, yenilikçi bir politika çerçevesi ve gündem tavsiyelerinde bulunmuştur²².

Buna ek olarak, AB'nin "2015-2018 Kültür İçin Çalışma Planı'na Dair Konsey'in Sonuçları"²³ (*Council's Conclusions on a Work Plan for Culture 2015-2018*) belgesi, kültürel mirası dört önceliğinden biri olarak belirlemiş ve kültürel mirasla ilgili kanıt temelli politikaların üretilmesinin ön koşulu olarak AB'nin kültürel istatistiğe yatırım yapması gerekliliğine işaret etmiştir. Bu noktada, 2013 ve 2014 yıllarında gerçekleştirilen "Avrupa İçin Yeni Bir Anlatı" (*New Narrative for Europe*)²⁴ girişiminin, ortak tarih ve mirasımızın tüm AB için hayati önemini hatırlattığını belirtmek gerekir.

Kültürel miras politikalarında gözlemlenen bu ivmenin aynısı, daha geniş bir Avrupa ölçeği düzeyinde, Avrupa Konseyi'nde izlenebilmektedir. Kısa süre önce, Avrupa Konseyi'nin Belçika başkanlığı sırasında, 22-24 Nisan 2015 tarihleri arasında Namur'da düzenlenen Kültürel Mirastan Sorumlu Bakanların 6. Konferansı'nda kabul edilen Namur Bildirgesi,²⁵ Avrupa Konseyi'nin, AB ile yakın işbirliği içinde ve sivil toplumu temsil eden örgütlerin katılımı sağlanarak, "kültürel miras için ortak bir Avrupa stratejisi" tanımlaması ve uygulaması çağrısı yapmıştır.

Son olarak, AB Konseyi'nin, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu tarafından da desteklenen, 2018 yılının Avrupa Kültürel Miras Yılı olarak düzenlenmesi önerisi, kamusal ve özel tüm miras paydaşlarının bir araya gelerek kültürel mirasın değeri ve ekonomi, toplum, kültür ve çevreye yararlarına dair farkındalık yaratmaları için iyi bir sınav ve çerçeve sunmaktadır.

Yukarıda bahsedilen, kavramsal açıdan ve politikalar bağlamında ortaya çıkan gelişmeler, kültürel mirasın sürdürülebilir ve huzurlu bir Avrupa için stratejik bir kaynak olarak önemini teyit etmektedir. Aynı zamanda, AB kurumlarının kültürel mirasla ilgili bütünlük politikaları yaklaşımını geliştirme ve uygulama konusundaki kararlılığını da göstermektedir. Bu nedenle, AB kurumlarının ve üye ülkelerin (tüm yönetim seviyelerinde) önümüzdeki yıllarda, kültürel mirasa ilişkin gelecekte oluşacak AB stratejilerine, politikalarına veya eylemlerine sağlam bir temel oluşturmak amacıyla kültürel mirasın ekonomi, toplum, kültür ve çevreye etkilerine dair nicel ve nitel veri toplanmasına gerekli kaynakları ayırmaları elzemdir.

KONSORSİYUM

AB Kültür Programı (2007-2013) tarafından desteklenen iki yıllık Kültürel Miras Avrupa İçin Kayda Değer projesi Temmuz 2013'te altı ortaklı bir konsorsiyum tarafından başlatılmıştır: proje koordinatörü olarak Europa Nostra, ortaklar olarak ise ENCATC (Avrupa Kültür Yönetimi ve Kültür Politikaları Eğitimi Ağı / *the European Network on Cultural Management and Cultural Policy Education*), Heritage Europe (Miras Avrupa - Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Derneği / *the European Association of Historic Towns and Regions*), International Cultural Centre (ICC, Uluslararası Kültür Merkezi, Krakov, Polonya), Raymond Lemaire International Centre for Conservation (RLICC, Raymond Lemaire Uluslararası Koruma Merkezi, Leuven, Belçika) ve son olarak asosye ortak The Heritage Alliance (Miras İttifakı, İngiltere, Birleşik Krallık).

Konsorsiyumun üyeleri KMAİKD projesini etkin biçimde sonuçlandırmak için gerekli farklı uzmanlıkları bir araya getirmektedir. Avrupa Mirası İttifakı 3.3'ün üç üyesi yani Europa Nostra, ENCATC ve Miras Avrupa, kültürel mirasa ilişkin AB politikalarının gelişimiyle uzun süredir yakından ilgili olarak bu konuda geniş deneyime sahiptirler. Bu kurumlar, Avrupa çapında 1.200'den fazla kent ve bölgenin (Miras Avrupa), geniş anlamıyla kültür ve kültürel miras alanında faaliyet gösteren 100 eğitim ve öğretim organının (ENCATC) ve 200'ü aşkın sivil toplum örgütünün (Europa Nostra) çok sayıdaki üyesini temsil eden ağlardır. Buna ek olarak Konsorsiyum, İngiltere'deki yaklaşık 100 bağımsız miras örgütünden oluşan ve son on yılda İngiltere'nin tarihi çevresinin yıllık durum incelemesi "Heritage Counts" (Miras Kayda Değerdir) çalışmasında etkin rol alan Miras İttifakı'nın çok değerli deneyimi ve uzmanlığından da yararlanmıştı.

Son olarak, Konsorsiyum'un araştırma ekibi, mirasla ilgili uzmanlık konusunda engin deneyime ve Orta Avrupa (Krakov'daki ICC örneğinde olduğu gibi) ile Batı Avrupa ve ötesinde (Leuven'deki RLICC örneğinde olduğu gibi) geniş araştırmacı ağlarına sahip iki ünlü uluslararası kurumun temsilcilerinden oluşmuştur. ICC, disiplinlerarası araştırma, eğitim, yayın ve sergilere odaklanan ulusal kültürel bir kurum olarak 1991 yılında Polonya hükümeti tarafından kurulmuştur. Daha geniş anlamıyla ele aldığı "Orta Avrupa" kavramını miras üzerine eylem ve düşüncelerinde çıkış noktası olarak kabul eden ICC, kamu diplomasisi misyonunu uluslararası kültürel diyaloga olanak sağlayarak gerçekleştirmektedir. 1976 yılında ICOMOS'un girişimiyle Profesör Raymond Lemaire tarafından kurulan RLICC ise, Leuven Üniversitesi'nin Mühendislik Fakültesi aracılığıyla, koruma konusunda ileri düzeyde bir yüksek lisans programı sunmaktadır. RLICC'nin Avrupa ve dünya çapında yapılmış mirasın korunmasıyla ilgili 40 yıllık disiplinlerarası öğretim, araştırma ve danışmanlık deneyimi bulunmaktadır. Her iki kurum da düzenli olarak AB, Avrupa Konseyi ve UNESCO ile işbirliği yapmıştır.

KANIT

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE ÖLÇEĞİ

KMAİKD araştırması ve sonuçları 2014 yılında ICC ve RLICC tarafından, altı ortağın temsilcilerinin bulunduğu Yürütücü Komite'nin desteğiyle incelenmiştir. Kanıt temelli araştırmaların toplanması Konsorsiyum'un ortaklarının geniş ağlarının yanı sıra uygun durumlarda KMAİKD projesinin değişik safhalarına katılmış olan Avrupa Miras İttifakı 3.3'ün diğer üyelerinin ağları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

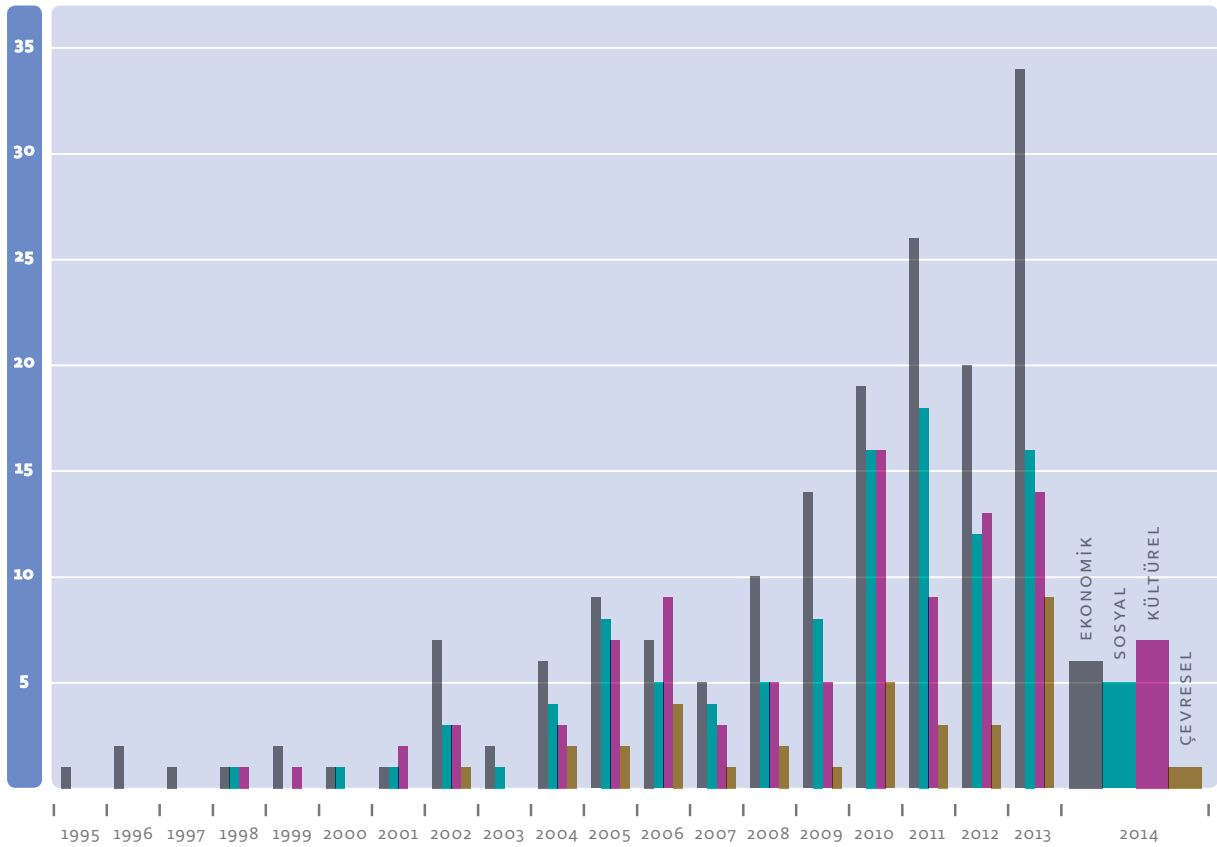
KMAİKD projesi, Faro Sözleşmesi'nin geniş ve dinamik kültürel miras tanımını¹⁶ desteklemekle beraber, somut ve taşınmaz miras konularına odaklanmaktadır. Ancak, bu raporun ortaya koyduğu üzere, proje sadece tekil fiziksel varlıklarla sınırlı kalmayıp somut ve taşınmaz miras varlıklarıyla belirgin bağları olmak koşuluyla taşınabilir ve somut olmayan varlıkları da kapsamaktadır¹⁷.

KMAİKD araştırması, yöntemleri arasında etki değerlendirmesi içeren ve açık kanıtlar bulduran kültürel miras araştırmalarına odaklanmış ve elde ettiği sonuçları bu şekilde değerlendirmeyen birçok projeyi araştırma dışında tutmuştur. Gerçekleştirilen araştırma, bu alanda yapılmış tüm araştırmaları tespit ettiğini de iddia etmemektedir; zaman, kaynaklar ve erişilebilirlik gibi kısıtlar düşünüldüğünde böyle bir şeyi savunmak gerçekçi olmayacaktır. Aynı şekilde, bu kısıtlar çerçevesinde, hele ki neyin kültürel miras olduğuna dair farklı yöntem ve tanımların olduğu bir ortamda, Avrupa ölçeğinde ve ulusal düzeylerde toplanan istatistik verileri tam anlamıyla çıkarmak ve değerlendirmek de mümkün olmamıştır.

Ancak proje, kültürel mirasın etkisi üzerine hatırı sayılır sayıda önemli çalışmayı tespit etmiş ve araştırmanın sonuçlarını, makro, mezo, mikro olmak üzere üç inceleme seviyesine göre düzenlemiştir. Yaklaşık 140 araştırmanın incelendiği makro seviyede, verilerin daha geniş küresel bir perspektif içinde anlaşılabilmesi için teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu nedenle bu seviye, miras etkisi üzerine teorik literatürün bir incelemesinin yanı sıra Avrupa'da ve dünyanın geri kalanında bu etkinin ölçülmesi için kullanılan nicel ve nitel göstergeleri kapsamaktadır. Mezo seviye, Avrupa Birliği'nde yapılmış araştırmaların, kültürel mirasın yerel, bölgesel, ulusal ve Avrupa ölçeğindeki çok çeşitli etkilerini gözler önüne seren bir incelemesini içermektedir (221 araştırma daha ileri seviyede inceleme için seçilmiştir). Araştırma son olarak mikro seviyede, mirasın ekonomik, sosyal, kültürel, ve çevresel olarak tanımlanan alanlardan en az birine etki ettiğini gösteren gerçek kanıtlar sunan vaka çalışmalarıyla tamamlanmıştır. Bu vaka çalışmalarından ve AB Kültürel Miras Ödülü/Europa Nostra Ödülleri'ne layık görülmüş örnek niteliğindeki projelerden temsili bir seçki de araştırmaya dahil edilmiştir.

KÜLTÜREL MİRASIN ETKİSİ ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALARA ARTAN İLĞİ

Toplanan çalışmaların sayısı ve türü, Şekil A'da görüldüğü üzere, kültürel mirasın etkisi üzerine yapılan çalışmaların kronolojik gelişiminin yanı sıra bu konuya duyulan ilginin Avrupa Birliği'nin tamamında giderek arttığını göstermektedir. Büyüme oranı genel olarak dikkati çekmekte ve özellikle de ekonomi temelli çalışmalarda kendini göstermektedir. Ekonomik çalışmalar hâlâ baskın olsa da, sosyal ve kültürel etkilere odaklanan çalışmaların sayısının da 1990'lardan itibaren arttığı görülmektedir. Yeni bir araştırma alanı olarak çevresel etki çalışmaları halen nispeten yetersiz kalmaktadır.

ŞEKİL A. TESLİM EDİLEN ARAŞTIRMALARDAKİ ETKİ ALANLARININ KRONOLOJİK GELİŞİMİ

KAYNAK: yazara ait, araştırma sonuçlarına dayanmaktadır.

KÜLTÜREL MİRASIN ETKİSİ ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALARIN COĞRAFİ DAĞILIMI

AB'ye üye tüm ülkeleri kapsamayı amaçlayan araştırma, beklenildiği gibi, Avrupa Birliği'nin farklı bölgelerinde farklı sayılarda araştırmanın yapıldığını gözler önüne sermiştir. Araştırma özellikle, araştırma kapsamı ve sayısı bakımından, AB'ye 2004 yılından önce katılan ülkelerle 2004 yılı ve sonrasında katılan ülkeler arasındaki ciddi farklılıklara işaret etmektedir. İkinci gruptaki ülkelerde daha az sayıda etki çalışması ve araştırması bulunduğu görülmektedir.

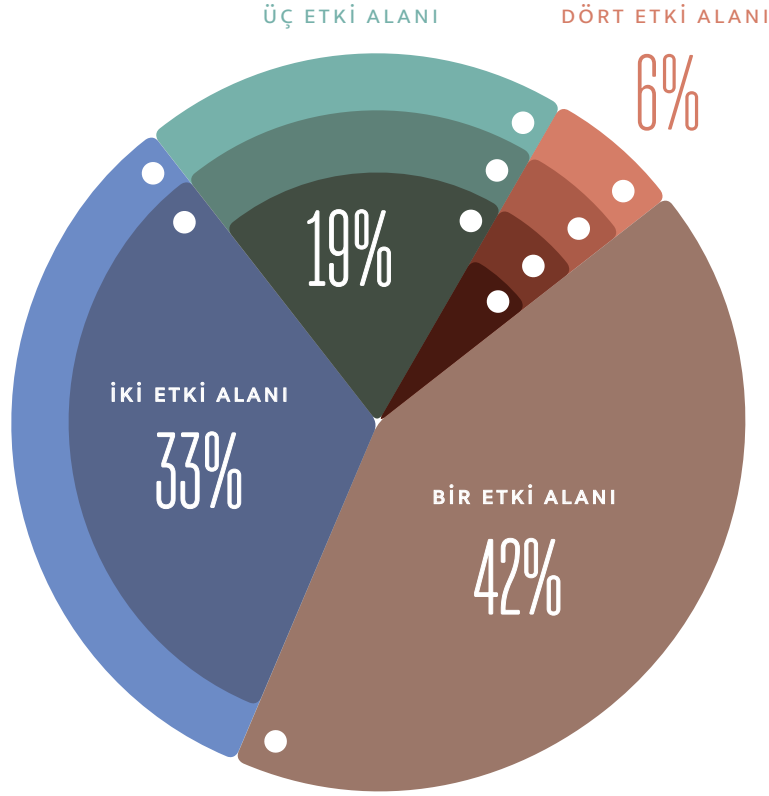
Orta ve Doğu Avrupa'daki AB üye ülkelerinde, 40 yıldan fazla sürmüş devlet güdümlü ekonominin, karar vericilerin kültürel miras üzerindeki düşüncelerini ve kültürel mirasın yönetim biçimlerini etkilemeye devam ettiği görülmektedir. Bazı ülkelerde kültürel mirasın sosyo-politik etkilerinin değerlendirilmesindeki yaklaşımlarda (bazı durumlarda AB programlarının desteğiyle gelişen) değişikliklerin olduğuna dair kanıt olsa da, diğer ülkeler halen zorlu bir geçiş dönemindedir. Kültürel mirasın korunması bağlamında bakıldığında bu ülkelerden bazılarının, uzun zamandır süregiden bakımsızlık, zayıf yönetim kültürü ve turizm taleplerinin de eklediği kayda değer baskılar sebebiyle, hızlı özelleştirmenin zorlukları ve ciddi koruma eksikleriyle karşı karşıya kaldığı görülmektedir.

Ancak her ne kadar dağılım eşit olmasa da, AB çapında (ve ötesinde) önemli akademik ve mesleki uzmanlıkların bulunduğu ve bunların veri toplanmasını, araştırma yöntemlerinin geliştirilmesini ve bulguların değerlendirmesini destekleyecek şekilde daha etkin olarak paylaşılacağı açıktır.

KÜLTÜREL MİRASIN ETKİSİ ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALARDA BÜTÜNCÜL BİR YAKLAŞIMA DOĞRU

Avrupa ölçeğinde gerçekleştirilen kapsamlı ve derinlemesine araştırma, Şekil B'de görüldüğü gibi, tespit edilen çalışmaların sadece %6'sının her dört alanı da ele alacak şekilde bütüncül olarak tasarlandığını göstermektedir. Yine de, bu çalışmaların çeşitliliği ve incelenen konu kombinasyonları, kültürel mirasın ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel alanlara etkisini ortaya koymaktadır.

Bu süreç bizi, aşağıdaki kavramsal şemada özetlendiği gibi (Şekil C), bu çalışmaların "haritalandırmaya" yönlendirilmiştir. Bu çalışmalar, kültürel mirasın çok çeşitli politika alanlarında sürdürülebilir kalkınma için kilit bir itici güç olabileceğinin altını çizmektedir.

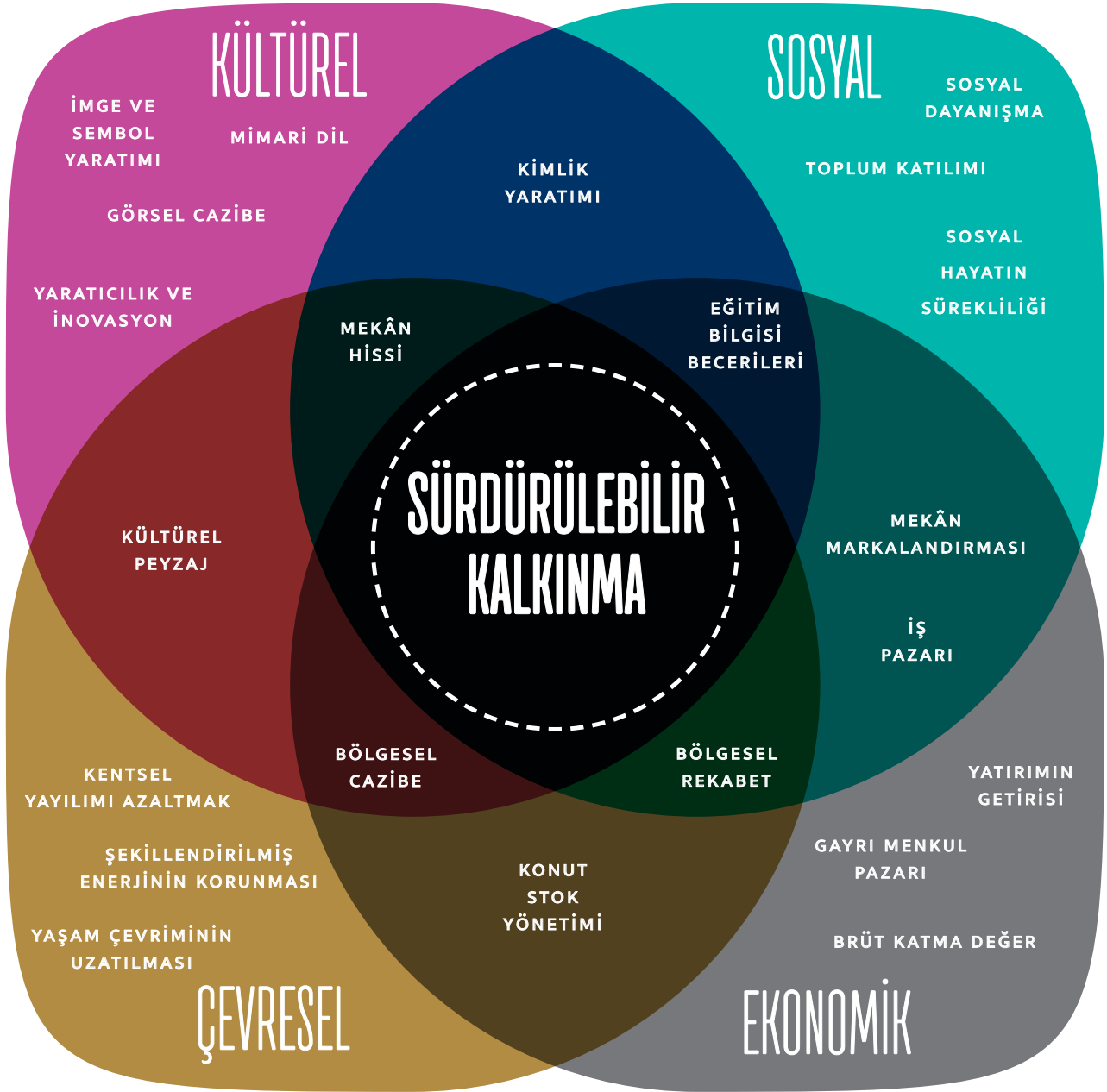
ŞEKİL B. TOPLANAN ARAŞTIRMALARDA TESPİT EDİLEN DÖRT ETKİ ALANININ KARŞILIKLI İLİŞKİSİ

KAYNAK: yazara ait, araştırma sonuçlarına dayanmaktadır.

Raporda sunulan kanıtlar, kültürel mirasın korunmasının bir “çarpan” olarak çalıştığını, bu sayede yatırımların ilk başta amaçlanandan daha da olumlu etki yaratabildiğini ve böylelikle ilk yatırımın yarar düzeyini ve sürdürülebilirliğini artırdığını düşündürmektedir.

KMAİKD projesi kapsamında yapılan inceleme, raporun sonuç bölümünde de ayrıntılı olarak ele alındığı üzere, ana akım politika paydaşlarının (örneğin istihdam yaratma programları, sosyal girişim yatırımları, çevresel hizmetler) kültürel mirasa gelecekte yapacakları olası yatırımların, Şekil C’de görüldüğü gibi, önemli geç aşama yararlar sağlayabilecek erken aşama yatırım olarak görülebileceğini göstermektedir. Bu durum, önleyici tıp alanında, çoğunlukla plansız olarak yapılan ancak, örneğin daha sağlıklı yaşam biçimleri gibi yararlı etkileriyle hastalıkların tedavisinden kaynaklanan aşağıya dönük maliyeti düşüren yukarıya dönük yatırımla kıyaslanabilir. Bu nedenle, KMAİKD projesi kapsamında yapılan inceleme, bu yaklaşımın sunduğu fırsatlar ve elde edilebilecek yararlar hakkında, hem kültürel miras sektöründe hem de ilgili politika alanları çerçevesinde farkındalık yaratmanın gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır.

Son olarak, bu inceleme, kültürel mirasla ilgili araştırmaların ufkunun genişletilmesi ve kültürel mirasın etkisi üzerine gelecekte yapılacak araştırmalarda daha

ŞEKİL C. TOPLANAN ARAŞTIRMALARDA TESPİT EDİLEN FARKLI ALT ALANLARIN BÜTÜNCÜL DÖRT ALAN YAKLAŞIMI ŞEMASI ÜZERİNDE HARİTALANDIRILMASI

KAYNAK: yazara ait.

bütüncül yaklaşımların benimsenmesi açısından önemli bir ivme sağlamaktadır. Etki değerlendirmeye böyle bütüncül bir yaklaşımın geliştirilmesi, Avrupa Birliği'nde "mirasla ilgili politikalara bütüncül yaklaşım"ın yerleşmesinin desteklenmesi ve kültürel mirasın yararlarının pratikte kavranmasının güvence altına alınması bakımından zaruridir.

📍 **Zsolnay Kültürel Bölgesi,
Pécs, Macaristan**

Pécs'in Avrupa Kültür Başkenti projesi sırasında gerçekleştirilmiştir. Artık kentin cazibesini ve markasını etkileyen en önemli alanlardan birisi haline gelmiştir.

10 TEMEL BULGU

KMAİKD projesi, Avrupa'nın kültürel mirasa yatırım yapmanın birçok yararını açıkça gözler önüne seren kanıtların kapsamlı bir incelemesini sunmaktadır. Rapor, kültürel mirasın çok çeşitli yararlarının yanı sıra bazı durumlarda olumsuz etkilerini de yansıtan, ilgili veri ve örneklere sahip çok sayıda araştırmaya atıfta bulunmakta ve bunların özetlerini sunmaktadır. (s. 54).

Aşağıda, projenin 10 temel bulgusu, destekleyici kanıtlar içeren seçili örnekler eşliğinde özetlenmektedir.

1 Özel sektörün içe doğru yatırımı, kültürel yaratıcı bölgelerin oluşturulması, yaratıcı yeteneklerin ve bir yere bağımlı olmayan işletmelerin cezbedilmesi bakımından kültürel miras, Avrupa'nın bölgelerinin, kentlerinin, kasabalarının ve kırsal alanlarının çekiciliğinin kilit bileşeni ve yardımcısıdır. Bu sayede hem Avrupa'da hem de dünya genelinde bölgesel rekabeti artırmaktadır.

ÖRNEK

PÉCS'TEKİ (MACARİSTAN) ZSOLNAY KÜLTÜREL BÖLGESİ (*Zsolnay Cultural Quarter*), 2010 yılı Avrupa Kültür Başkenti olan Pécs kentinin yenileme projesinin merkezi unsurudur. Bu kültürel bölge, kentin ana gelir kaynağını oluşturan kömür ve uranyum madenlerinin kapanmasının ardından Orta Avrupa'da, işlevini yitirmiş bir sanayi alanına yapılan en büyük kültürel yatırımlardan birinin sonucunda gerçekleşmiştir. (ss. 118-119)

ÖRNEK

MODENA YAKINLARINDAKİ MOTOR VADİSİ KÜMESİ (*Motor Valley Cluster*) (İTALYA), motor sporları endüstrisinin ve mirasının bölgesel kimliği nasıl geliştirebileceğini ve yeni bir tür kültürel grup yaratabileceğini göstermektedir.

📍 Ferrari Müzesi, Modena yakınları, İtalya

Çok sektörlü ve çok disiplinli Motor Vadisi Kümesi'nin bir parçası olarak İtalya'nın Emilia Romagna bölgesinin rekabet gücünü artırmaktadır.

FOTOĞRAF:
Turismo Emilia Romagna
CC BY-NC-SA 2.0

Motor endüstrisi şirketlerini, müzeleri ve arşivleri, zanaat ve turist örgütleri ile spor tesislerini bir araya getirerek bölgede turizmin artmasına olanak sağlamıştır. (s. 163)

ÖRNEK

Endüstri sonrası miras da dahil olmak üzere kültürel miras sıklıkla, **SHEFFIELD**'deki **(İNGİLTERE) YARATICI ENDÜSTRİLER BÖLGESİ**'nde (*Creative Industries Quarter*) ve **DUBLIN**'deki **(İRLANDA) TEMPLE BAR**'da olduğu gibi, kültürel yaratıcı bölgelerin gelişimine zemin hazırlamaktadır. Tasarımları çoğunlukla kayda değer ancak köhnemiş yapılar barındıran yıpranmış mahalleler, ambiyans ve yerin kendine has ruhu bakımından görsel olarak çekicidir; yer kiralamak için uygun koşullar arayan farklı sosyal grupları, kültürel girişimcileri ve yeni şirketleri (genel-

📍 Temple Bar, Dublin, İrlanda

Kültürel etkinlikleri, el sanatları, anıtları, dükkanları ve gece hayatıyla bulunduğu yerin yenilenmesine katkıda bulunan Dublin'in kültürel ve yaratıcı bölgesi.

FOTOĞRAF: Jim Nix
CC BY-NC-SA 2.0

likle yaratıcı sektörden) cezbetmektedir. Kültürel mirasın yenilenmesi, bu türden alanların kültürel değerlerini güçlendirmenin yanı sıra cazibelerinin artırılmasında da önemli bir rol oynayarak ekonomik refahı teşvik etmektedir. (s. 175)

ÖRNEK

DUBLIN ve tarihi kent merkezinin yaşanabilirliği üzerine temellendirilen “yetenek merkezi” stratejisi üzerine yapılan çalışmalar, kenti kültürel ve tarihi varlıkları yoluyla farklılaştırmanın ve bunların özgünlüklerini güvence altına almanın, genç ve yaratıcı bir sınıf ile olası işverenlerin kente çekilmesine katkıda bulunduğunu göstermektedir. (s. 162)

2 Kültürel miras, Avrupa ülkelerinde ve bölgelerinde sağladığı eşsiz kimliklerle etkileyici kent anlatılarının yaratılmasını sağlayarak, kültür turizmini geliştirmeyi ve yatırım çekmeyi hedefleyen etkin pazarlama stratejilerinin zeminini hazırlamaktadır.

ÖRNEK **UNESCO DÜNYA MİRAS LİSTESİ**'nin başlıca amacı, üstün evrensel miras değerlerine sahip alanlarla ilgili farkındalığın ve bu alanların yönetiminin desteklenmesi olsa da, listeye dahil edilmek, pek çoklarınınca güçlü bir pazarlama aracı gibi işlev gören bir marka olarak tanınmaktadır. 878 Dünya Miras Alanı'nın bir kesiti üzerinde yapılan araştırma, bu alanların sosyo-ekonomik etkisinin olduğu on iki kilit alan tespit etmiştir; turizm gelişimini ve içe doğru yatırımı da etkilediklerine dair kanıtlar bulunmaktadır. (s. 126-127)

ÖRNEK Daha genel olarak bakıldığında, yatırım kararları çoğunlukla kaynakların herhangi bir yerdeki elverişlilik durumuna, pazara erişime, olası müşterilere ve maliyete bağlı olarak alınmaktadır. Bu raporda incelenen çalışmalar, mirasın kent anlatısının ve markasının bir parçası olduğuna işaret etmektedir. Tarihi bir kentin veya tek bir tarihi binanın yarattığı ortam bile uzun vadeli itibar, güvenilirlik, samimiyet ve çoğu durumda prestij mesajı vermektedir. (s. 161)

ÖRNEK **HAMBURG**'da (**ALMANYA**) gerçekleştirilen araştırmalar, ticari olarak kullanılan tescilli yapılar gibi mirasla ilintili yerlerin prestijli işyeri mevkileri olarak değerlendirildiğini kanıtlamaktadır. Çalışmalar, çalışanların %87'sinin tarihi bir yapıya taşındıktan sonra daha iyi bir çalışma ortamına sahip olduğunu hissettiğini, müşterilerin %73'ünün de buna olumlu tepki verdiğini göstermektedir. Özellikle de bilgi teknolojileri alanında hizmet veren ve yüksek vasıflı personel çalıştıran işyerleri için, bir alanın yeni bir yatırım için seçilmesinde kültürel miras etkili bir unsur teşkil etmektedir. (s. 161-162)

3 Kültürel miras, kültür turizmi aracılığıyla koruma amaçlı inşaat, onarım ve bakımdan çoğunlukla yaratıcı endüstrilerdeki küçük ve orta ölçekli işletmeler ile yeni işletmelere kadar, kapsadığı çok çeşitli iş türleri ve beceri seviyeleriyle Avrupa'nın önemli bir istihdam kaynağıdır.

ÖRNEK Kültürel miras sektörünün her doğrudan istihdam için 26,7 dolaylı istihdam ürettiği tahmin edilmektedir ki bu rakam, örneğin oranı sadece 6,3 olan araç endüstrisinin çok üstündedir. (s. 154)

ÖRNEK Avrupa'da kültürel miras sektöründe doğrudan çalışan insan sayısının 300.000'in üzerinde olduğu düşünülmektedir ancak kültürel mirasın potansiyeli aynı zamanda başka sektörlerde istihdam yaratılmasını teşvik etmesinde yatmaktadır. Dolaylı olarak yaratılan istihdam yılda 7,8 milyon kişidir. (ss. 153-154)

ÖRNEK Dünya Bankası çalışması (2001), yapı sağlaştırılmasına yapılan her 1 milyon Amerikan doları tutarındaki yatırımın 31,3 istihdam yarattığına, oysa ki aynı yatırımın imalat endüstrisine yapılması durumunda emek piyasasında sadece 21,3 yeni pozisyon açıldığına işaret etmektedir. (s. 155)

ÖRNEK **LONDRA**'daki (**BİRLEŞİK KRALLIK**) **TATE MODERN**, endüstri mirasının mahallelerin bütünüyle dönüştürülmesinde oynayabileceği rolü göstermektedir. Sadece bir yıl içinde Birleşik Krallık'ın en çok ziyaret edilen üçüncü turist çekim noktası olmuş ve daha önce keşfedilmemiş ve az gelişmiş bir alana dikkat ve insan

📍 **Tate Modern,
Londra, Birleşik Krallık**

Londra'da, dönüştürülmüş bir güç santralinde yer almakta olan yapının potansiyel ekonomik etkisi 75 milyon GBP ile 140 milyon GBP arasındadır. 2,100-3,900 yeni işin yaratılmasına katkıda bulunmuştur.

FOTOĞRAF: Jim Bowen
CC BY 2.0

📍 **Tate Modern, iç mekan**

Müzenin girişi ve büyük ölçekli heykellerle yerleştirmeler için sergileme alanı oluşturan Türbinli Salon.

FOTOĞRAF: Nick Garrod
CC BY-NC-ND 2.0

çekerek Londra'nın South Bank bölgesinin temel cazibe mekânı haline gelmiştir. Merkezin inşaatı ve işletilmesinin yanı sıra ikram/yemek alanında ve otellerde toplamda 2.100-3.900 arası yeni istihdam yaratılmıştır; elde edilen £75-£140 milyonun £50-£70 milyonu doğrudan Tate Modern'in etkisidir. (ss. 159-160)

4 Kültürel miras, yeni fikirler üreten ve sorunlara çözümler bulan, farklı tarihi çevreleri ve yapıları yorumlamayı ve bunları vatandaşlar ile ziyaretçiler açısından erişilebilir kılmayı amaçlayan yenilikçi hizmetler yaratan (kültür varlıklarının sayısallaştırılmasından en ileri sanal gerçeklik teknolojilerinin kullanılmasına kadar) önemli bir yaratıcılık ve yenilik kaynağıdır.

ÖRNEK EPOCH PROJESİ'nin¹⁸ sonuçlarında da gösterildiği gibi, kültürel miras hem miras kaynaklarının sayısallaştırılmasıyla hem de daha geniş topluluklara bu kaynakları sanal gerçeklik aracılığıyla sunma gereksinimiyle ilişkili Bilişim ve İletişim Teknolojileri (BİT) buluşlarını teşvik edebilir. Yeni ürünlerin ve hizmetlerin yaratılması hem arz hem de talep tarafında daha çok sayıda yüksek vasıflı istihdam gerektirmektedir. (s. 175)

ÖRNEK Sanat eserlerinin temizlenmesi ve korunması amacıyla ablatif lazer teknolojisi sisteminin geliştirildiği **FLORANSA YARATICI KÜMESİ** (*Florence Creative Cluster*) (**İTALYA**) örneğinde olduğu gibi, kültürel miras aynı zamanda yeni fikirlerin ve çözümlerin üretilmesini teşvik ederek yeniliklerin kaynağı da olabilmektedir. (s. 175)

5 Geçmişteki örnekler bakıldığında kültürel mirasın iyi yatırım getirisi sağladığı görülmektedir. Kültürel miras, hem mirasla ilişkili sektörlerin ekonomik faaliyetlerinden hem de dolaylı olarak, mirasa yönelik projelerin daha da fazla yatırıma yol açmasından ötürü kamu kurumları için önemli bir vergi geliri kaynağıdır.

ÖRNEK **ENGLISH HERITAGE** (Birleşik Krallık) tarafından yaptırılan ve 1995-2010 yılları arasında gayrimenkul pazarındaki bir milyondan fazla işlemi kapsayan bir inceleme, sit alanlarının içinde veya yakınındaki gayrimenkullerin maliyetini ve yararlarını araştırmış, gayrimenkul değerlerinde yaklaşık %23'lük bir artış tespit etmiştir. (s. 132-133) Artan yatırım getirisini **BERLİN**'de (**ALMANYA**) yapılan bir araştırma da ortaya koymuş ve gayrimenkul değerlerinde bulunan mirasa bağlı dış etkinin (external heritage effect) Berlin'de neredeyse 1,4 milyar avroya denk geldiğini belirlemiştir. (s. 132)

ÖRNEK **BORGUND STAVE KİLİSESİ (NORVEÇ)** sadece vergi gelirinden hareketle yıllık %628,5 yatırım getirisi sağlamaktadır. Bakım maliyeti yılda yaklaşık 2 milyon Norveç kronunu (245.523 avro civarı) bulan kilisede, bilet satışlarından elde edilen gelir 1,75 milyon Norveç kronudur. Çalışma sonucunda, bölgenin temel cazibe mekânı olan kilisenin yılda 11 milyon Norveç kronu vergi geliri sağladığını tahmin edilmektedir. (s. 164)

📍 Borgund Stave Kilisesi, Norveç

%628,5 yatırım getirisi ve
11 milyon Norveç kronu
vergi geliri sağladığı tahmin
edilmektedir.

Fotoğraf: Bob Witlox
CC BY-NC-ND 2.0

📍 Pont du Gard UNESCO Miras Alanı, Fransa

Doğrudan ekonomik etkisinin
135 milyon EURO, vergi
gelirininse 21,5 milyon EURO
olduğu hesaplanmaktadır.

FOTOĞRAF: Tiberio Frascari
CC BY-SA 2.0

ÖRNEK

UNESCO Miras Alanı olan **PONT DU GARD**'ın (**FRANSA**) işletmecisi L'Établissement public de coopération culturelle (L'EPCC), alanın bakımı için yılda 7 milyon Euro'ya gereksinim duymaktadır. Bu miktarın 3,4 milyonu yetkili yerel ve bölgesel kurumlardan gelmektedir. L'EPCC, ziyaretçilere sağladığı hizmetlerden (restoran, otopark, müze, hediyelik eşya dükkânı, biletler) 3,6 milyon euro kazanmaktadır. Dolaylı etkisi, ziyaretçilerin miras alanı dışında yaptıkları harcamalara dayanarak, 135 milyon Euro olarak hesaplanan bu alanın, 21,5 milyon Euro gelir vergisi getirdiği tahmin edilmektedir. (ss. 164-165)

📍 **GRAINGER TOWN,
NEWCASTLE, BİRLEŞİK
KRALLIK**

Kentsel dönüşüm projesiyle taşınmaz miras korumasının beraber ele alındığı bir strateji güdülmüştür.

FOTOĞRAF: Kay Williams
C BY-NC-ND 2.0

📍 **Pszczyna Kalesi, Polonya**

Restorasyonu kentin imajına olumlu bir etki yapmış, kentli gurununu ve kentlilerin kültürle etkileşimini pekiştirmiştir.

FOTOĞRAF: Rafal Nalepa
CC BY-NC-ND 2.0

📍 **Jamtli kapalı ve açık hava müzesi, İsveç**

Gençlerin örgün eğitimle yeniden buluşmalarını destekleyici olumlu öğrenim deneyimleri yaratmıştır.

FOTOĞRAF: Roine Johansson
CC BY-NC-ND 2.0

6 Kültürel miras, sürdürülebilir, miras temelli yenileme için bir katalizördür.

ÖRNEK Çalışmalar, miras koruma temelli kalkınma stratejilerinin (EU/Europa Nost-
ra ödülü kazanan **NEWCASTLE UPON TYNE**'daki **GRAINGER TOWN**'un
(**İNGİLTERE, BİRLEŞİK KRALLIK**) yenilenmesi örneğinde ve Krakov, Lille,
Liverpool ve Manchester gibi farklı Avrupa kentlerindeki tarihi kentsel alan-
larla ilgili girişimlerde olduğu gibi) mirasa bütünleşik bir politika yaklaşımının
benimsenmesi durumunda daha geniş alanların yenilenmesine vesile oldu-
ğunu göstermektedir. (s. 145)

ÖRNEK Örneğin, **BELFAST**'taki (Kuzey İrlanda, Birleşik Krallık) **KATEDRAL BÖLGESİ**'nin
(*Cathedral Quarter*) yenilenmesinde kültürel miras kilit bir rol oynamıştır. Burada,
kültürel mirasla ilgili olmayan yatırımlar, yatırımcılar açısından alanın cazibesini
artırıcı kayda değer etki yaratmamış, buna karşın, mirasa yapılan yatırımlar ise
kentsel yenilenme için itici bir güç olmuştur. (s. 162)

7 Kültürel miras, örneğin tarihi yapı stoğunun içinde barındırdığı büyük gömülü enerjinin korunması ve yeniden canlandırılması yoluyla, Avrupa'nın iklim değişikliğiyle mücadelesinde çözümün bir parçasıdır.

ÖRNEK Mevcut yapı stoğunun yeniden kullanılması ve onarılmasının çevresel yararları
bulunmaktadır. 1890'lardan önce inşa edilmiş kamu yapılarının enerji verimliliği
seviyesinin en sofistike modern yapılarınkine en azından eşdeğer ve hatta bazen
daha yüksek olduğunu gösteren kanıtların sayısı artmaktadır. Çevresel bir bakış
açısıyla ele alındığında, mevcut yapılardaki gömülü enerji, bu yapıların korunması
yönündeki en güçlü savlardan birisini oluşturmaktadır. (s. 147)

ÖRNEK Mevcut yapıların bakımının sağlanıp yeniden kullanılması, gecekondulaşmayı
azaltmaya, yapıların ve yapı parçalarının fiziksel ömrünü uzatmaya ve atıkları
önlemeye katkı sağlamaktadır. (s. 80)

8 Kültürel miras yaşam kalitesine katkı sağlamaktadır. Avrupa'daki mahallelere, kentlere ve bölgelere karakter ve ambiyans katarak bu yerleri yaşamak, çalışmak ve ziyaret etmek için popüler yerlere dönüştürmekte ve bu yerleri bölge sakinleri, ziyaretçiler ve yaratıcı sınıfın temsilcileri için cazip hale getirmektedir.

ÖRNEK **KRAKOV**'da (**POLONYA**) bulunan Kentsel Kalkınma Enstitüsü (*Institute for the
Urban Development*) tarafından yapılan bir araştırma, Polonya'daki tarihi kent
merkezlerinde gerçekleştirilen başarılı restorasyonlarının yerel sakinlerin yaşam
kalitesini şekillendirdiğini, kentlerin turizm açısından çekiciliğini artırdığını ve
aynı zamanda ilgili kentin genel imajını iyileştirdiğini ortaya koymuştur. (s. 120)

ÖRNEK Mirasın sosyo-ekonomik etkisine dair **MECHELEN (BELÇİKA)** kentindeki örnek,
mirasın ve başarılı koruma çalışmalarının vatandaşların yaşam kalitesine katkıda
bulunan etmenler olduğunu göstermektedir. Belli bir kente ait olmanın verdiği
gurur açısından ele alındığında, kentin imajını kuvvetlendirmesi bakımından mi-

rasa çok değer verildiği anlaşılmaktadır. Kendilerine danışılan vatandaşların %84'ü kentin yeni imajında mirasın en önemli unsur olduğunu vurgulamıştır. (ss. 214-215)

ÖRNEK Birleşik Krallık'ta yapılan bir çalışma, herhangi bir yerdeki miras varlıklarının sayısı ve doğası ile bu yerin turist destinasyonları olarak imajı ve cazibesi arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermiştir. Miras temelli yenilemenin yaşandığı alanlarda güçlü bir canlılık görülmekte ve bu alanlar kullanıcıları tarafından olumlu algılanmaktadır. Katılımcıların %89'u, yatırımların hoş bir çevre yarattığı fikrine olumlu veya son derece olumlu seçenekleriyle yanıt vermiştir. Mülakata katılanların %93'ü tarihi çevreye yapılan yatırımların proje alanının hemen yakınındaki alanın imajını iyileştirdiğini, %91'i ise projenin kentin veya kasabanın tamamının imajında iyileşmeye yol açtığını belirtmiştir. (ss. 125-126)

ÖRNEK Yaratıcı sınıf, diğer araştırmalarda da ekonomik açıdan, özellikle de yeni teknolojiler ve yenilikler alanındaki yatırımcıları çeken bir unsur olarak değerli görülmektedir. Araştırmalar, örneğin **HOLLANDA'DAKİ YARATICI SINIFIN**, çalıştığı ve yaşadığı yeri seçerken estetik değerleri, tarihi yapıların varlığını ve doğal çevrenin güzelliğini dikkate aldığını göstermektedir. (s. 162)

9 Kültürel miras, eğitime ve hayat boyu öğrenime, tarihin daha iyi anlaşılmasına, belli bir kente ait olmanın verdiği gururunun ve aidiyet duygusunun yaşanmasına önemli katkılar sağlamakta, ayrıca işbirliğini ve kişisel gelişimi desteklemektedir.

ÖRNEK Miras, çeşitli sebeplerle eğitimlerini yarıda bırakmış kişileri bilgi ve beceri kazanmaya teşvik edebilir. Jamtland ve Harjedalen'in bölgesel müzesi olan **ÖSTERSUND**'daki **JAMTLI MÜZESİ** (*Jamtli Museum*) (**İSVEÇ**), tarihi yapılardan oluşan bir açık hava müzesinin yanı sıra kapalı bir müze yapısından oluşmaktadır. Bölgesel arşiv ve yerel ortaokul ile işbirliği içinde başlattıkları ve gençler için olumlu öğrenim deneyimleri yaratmayı hedefleyen program, bu kişilerin üçte birinin yeniden okula dönmesiyle sonuçlanmıştır. (s. 142)

ÖRNEK **PSZCZYNA**'daki (**POLONYA**) **KALE MÜZESİ** (*Castle Museum*) üzerine yapılan bir çalışma, en yaygın ziyaret sebebinin hoş bir çevrede vakit geçirme isteğinin olduğunu, bunun yanı sıra bilinmeyen tanınmak istenmesinin de etkili olduğunu göstermiştir: "Her ne kadar çoğunlukla [...] kişinin ailesiyle veya arkadaşlarıyla dinlenmesi veya eğlenmesi daha önemliyse de, miras kurumlarını ziyaret eden çoğu insan, yeni bir bilgi edindiği, ilham aldığı veya merakının uyandığı hissiyle oradan ayrılmaktadır." (s. 141)

10 Kültürel miras, yukarıda bahsi geçen çoğu olumlu etkiyi bir araya getirerek sosyal sermaye oluşturmakta ve toplumsal katılım için bir çerçeve oluşturup entegrasyonu geliştirerek Avrupa'da toplumsal uyumun sağlanmasına yardımcı olmaktadır.

ÖRNEK Tarihi yapıları çevre ve sosyal sermaye arasındaki bağlantı, insanlar arasındaki etkileşimin ortaya çıktığı ve güçlendiği bir bağlam sunan tarihi yapıların varlığıyla tetiklenen güçlü bir yer duygusuyla oluşmaktadır. (s. 171)

📍 **Cordoba'nın tarihi merkezinin kuş bakışı görünümü, İspanya**

Roma Köprüsü, Köprü'nün Kapısı, Calahorra Kulesi ve çevresindeki alan 2014 yılında AB Kültür Mirası Ödülü/ Europa Nostra Ödülü (koruma dalında) almıştır.

ÖRNEK Örneğin, **MİRAS PİYANGO FONU**'nun (*Heritage Lottery Fund*) (**BİRLEŞİK KRALLIK**) araştırması, miras projelerinin katılımcılarının, araştırma becerileri, özgüvenleri, sosyal beceriler ile iletişim becerileri (gruplar halinde çalışarak, sunuş yaparak, dinleyerek, mülakat ve gözlem yaparak), Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) becerileri ve teknik beceriler gibi bazı becerilerini geliştirdiklerini ortaya koymaktadır. (s. 137)

ÖRNEK Bu nedenle kültürel miras, sosyal sermayenin inşasında önemli bir etmen olabilmektedir. Farklı yaş grupları, uzun süreli sakinler ile yeni sakinler, farklı etnik ve dini gruplar arasında bağların kurulmasına ve köprülerin oluşturulmasına olanak sağlayan kültürel miras, hem miras alanları ve müzelerde hem de bu alanlardaki kafe ve dükkânlarda konumlanabilen sosyal platformlar olarak çalışabilir. Miras kurumları tarafından gönüllüler için düzenlenen programların katılımcıları bu sayede nesiller arası iletişim, yüzyüze etkileşim ve aidiyet duygusu gibi kazanımlar elde edebilirler. Bu çalışmalar aynı zamanda, kişiler arasında karşılıklı anlayışın gelişmesini de olumlu yönde etkilemektedir. (s. 177)

5 STRATEJİK TAVSİYE

Kültürel Miras Avrupa İçin Kayda Değer projesi, AB'ye üye ülkelerde kültürel mirasın ekonomiye, topluma, kültüre ve çevreye çok çeşitli etkilerine dair şu anda mevcut ve erişilebilir verilerin "anlık bir görüntüsü"nü sunmaktadır. Projenin 10 temel bulgusu, ilham verici ve etkileyici bir hikâye sunarak kültürel mirasın Avrupa için önemli olduğunu doğrulamaktadır (eğer böyle bir teyit gerekiyorsa).

Projenin bulguları, daha sürdürülebilir ve daha müreffeh bir Avrupa'nın geliştirilebilmesinde kültürel mirasın stratejik bir kaynak olarak potansiyelini açıkça ortaya koymakta ve böylelikle Avrupa Birliği'nin giriştiği politika değişikliğini desteklemektedir. Ancak bulgular rehavete yer olmadığını da göstermektedir: Etkin karar verme ve politika geliştirme süreçlerinin sağlanması için gerekli olan araştırma temeli hâlâ eksiktir; hele ki açıklanan kültürel mirasa bütünlük politikası yaklaşımının sağlanması hedefi başarılacaksa çok ciddi yatırımlara ihtiyaç vardır.

KMAİKD Konsorsiyumu, KMAİKD projesi kapsamında elde edilen kanıtlardan yola çıkılarak hazırlanan 5 stratejik tavsiyeyi aşağıda sunmaktadır:

① KANIT TEMELLİ POLİTİKA OLUŞTURULMASININ DESTEKLENMESİ

AB'nin kültürel istatistikler üzerine devam eden girişimleri çerçevesinde, AB kurumları ve üye ülkeler şunları yapmalıdır:

- Mirasın Avrupa'nın ekonomisine, toplumuna, kültürüne ve çevresine etkisini ortaya koyabilecek nicel ve nitel verilerin toplanması, yönetilmesi ve yorumlanmasında bütüncül bir yaklaşımın izlenmesi ve desteklenmesi;

- Bu projenin sağladığı çerçeveden yararlanılarak miras etki göstergelerinin tespit edilmesi, tanımlanması ve sınıflandırılması;
- Miras etki değerlendirme çalışmaları yapabilmeleri ve kültürel (miras) istatistikleri sağlayabilmeleri için uygulayıcıların uygun eğitimi görmelerinin desteklenmesi.

② ETKİNİN ÖLÇÜLMESİ

AB kurumları, aşağıda sayılanların gerçekleştirilmesiyle, kültürel mirasın etkisinin tüm ilgili paydaşlar ve operatörler tarafından daha sistemli ve bütüncül bir şekilde ölçülmesinin sağlanmasında kilit rol oynayabilir:

- İyi uygulamaların tespit edilmesi ve yaygınlaşması;
- AB fonları alan projelere, hem kısa hem de uzun vadeli etkilerin ölçüldüğü bütüncül etki değerlendirmesi yapma şartının getirilmesi.

③ EĞİLİMLERİN İZLENMESİ

Avrupa Komisyonu, her düzeydeki politika yapıcıların bilinçlendirilmesi için kültürel mirasla ilgili eğilimlerin daha uzun süreler boyunca izlenmesine etkin olarak yardımcı olmalıdır. İleride hayata geçebilecek izleme mekanizmaları (Gözlemevi şeklinde olabilir), AB'ye üye farklı ülkelerde yapılmış çalışmaları toplamalı ve yaymalıdır. Bu mekanizmalar ayrıca, miras varlıklarının durumlarının yanı sıra kültürel mirasa ilişkin baskıları ve katılım düzeylerini de içerecek şekilde düzenli olarak AB raporları derlemeli ve yayınlamalıdır. Bu raporlar, bilgi dağarcığımızdaki önemli boşlukları hem tematik olarak hem de bölge bölge irdelemelidir.

④ VERİLERİN PAYLAŞILMASI VE YAYILMASI

Gelecek için bilinçli politika seçimlerinde sürekli veri toplanmasının ve haritalandırılmasının kritik önemi bulunmaktadır. Bundan dolayı KMAİKD Konsorsiyumu şunları vurgulamaktadır:

- Tüm ilgili paydaşların bu proje kapsamında toplanan kanıtlara serbestçe erişimi sağlanmalıdır;
- Bu projenin yaptığı araştırmaya açık kaynak olarak erişilmeli ve araştırmanın kapsamı ve içeriği genişletilebilmelidir;
- Özellikle bölgesel ve yerel yöneticiler, bu projenin bulgularını kapasite geliştirme aracı ve iyi uygulamalar rehberi olarak kullanmaları yönünde teşvik edilmelidir.

⑤ ETKİNİN EN ÜST DÜZEYE ÇIKARILMASI

KMAİKD Konsorsiyumu, Avrupa düzeyinde AB Bakanlar Konseyi ve Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilen en son politika belgeleriyle tutarlı olarak ve bu projede toplanan kanıtlar doğrultusunda, kültürel mirasın sektörler arası etkisinin aşağıdaki yollarla en üst düzeye çıkarılmasının önemini vurgulamaktadır:

- Her yönetim seviyesindeki (ulusal, bölgesel ve yerel) AB kurumu ve üye ülke mirasa bütüncül bir yaklaşım benimsemeli ve uygulamalıdır. Bir başka deyişle, miras bilincinin yaygınlaştırılmasını şu şekilde sağlamalıdır:
 - Mirasın korunmasının ve uygun biçimde kullanımının tüm ilgili politikalar, programlar ve eylemlerle bütünleştirilmesi,
 - Kültürel mirasa yapılacak yukarıya dönük yatırımların yatırımların birçok farklı politika alanında sağlayabileceği aşığıya dönük yararlarla ilgili farkındalık yaratılması.
- Kültürel miras için stratejilerin ve politikaların geliştirilmesi çalışmalarına tüm paydaşların ve sivil toplumun planlı ve sistemli bir biçimde dahil edilmesi yoluyla katılımcı yönetişimin güçlendirilmesi gerekmektedir.
- Yapısal Fonlar'ın (*Structural Funds*) (2016-2017'de) ara dönem incelemesi ve 2020'den sonraki Yapısal Fonlar'ın hazırlanması bağlamında, mirasın bölgesel ve yerel seviyelerde sürdürülebilir kalkınmaya — “akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme” için stratejik bir kaynak ve “kapsayıcı, yenilikçi ve düşünür toplumlar” yetiştirilmesinde bir temel olarak — olumlu katkısına özel olarak odaklanılmalı ve bu katkı tanınmalıdır.

NOTLAR

- 1 AB Konseyi'nin *Sürdürülebilir Bir Avrupa İçin Stratejik Kaynak Olarak Kültürel Miras Üzerine Sonuçlar* belgesi 21 Mayıs 2014 tarihinde kabul edilmiştir. Belgeye çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XG0614%2808%29>
- 2 *Avrupa 2020 Stratejisi* belgesine çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%2007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
- 3 Avrupa Miras İttifakı 3.3'ün tam üye listesine çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: <http://www.europeanheritagealliance.eu/members/>
- 4 Durum yazısına çevrimiçi olarak şuradan ulaşılabilir: http://www.europanostra.org/UPLOADS/FILS/Towards-an-EU-Strategy-for-Cultural-Heritage_final.pdf
- 5 *Avrupa Konseyi Kültürel İrasın Toplum İçin Değeri Çerçeve Sözleşmesi*, 27 Ekim 2005 tarihinde kabul edilmiştir. Sözleşmenin metnine çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/199.htm>
- 6 *Hangzhou Bildirgesi. Kültürü Sürdürülebilir Kalkınma Politikalarının Merkezine Oturtmak*, 17 Mayıs 2013 tarihinde kabul edilmiştir. Bildirgenin metnine çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/images/FinalHangzhouDeclaration20130517.pdf>
- 7 9 Aralık 2010'da kabul edilen *Bruges Bildirgesi. Kültürel Miras: Avrupa İçin Bir Kaynak. Etkileşimin Yararları*'na çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: <http://www.europanostra.org/UPLOADS/FILS/Declaration-of-Bruges2010-eng.pdf>
- 8 13-14 Kasım'da Vilnius'ta gerçekleştirilen *Kültürel Miras ve Avrupa 2020 Stratejisi – Bütünleşik Bir Yaklaşım Doğru*' başlıklı Avrupa Konferansı'nın son sözü'ne çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: http://www.eu-heritage2013.kpd.lt/uploads/files/Final%20statement_en.pdf
- 9 Çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XG0614%2808%29>
- 10 Çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XG1223%2801%29>
- 11 Çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: http://ec.europa.eu/culture/library/publications/2014-heritage-communication_en.pdf
- 12 Rapor şuradan indirilebilir: <http://bookshop.europa.eu/en/getting-cultural-heritage-to-work-for-europe-pbKl0115128/>
- 13 Çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG1223%2802%29&from=EN>
- 14 *Avrupa'nın Zihni ve Vücudu* başlıklı Avrupa İçin Yeni Bir Anlatı Bildirgesi'ne çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: http://ec.europa.eu/culture/policy/new-narrative/documents/declaration_en.pdf
- 15 *Namur Bildirgesi*'ne çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802f8a59>
- 16 *Faro Sözleşmesi* kültürel mirası şöyle tanımlamıştır: "geçmişten devralınan ve insanların, sahiplik duygusundan bağımsız, sürekli evrilen değer, inanç, bilgi ve geleneklerinin bir yansıması ve ifadesi olarak niteledikleri kaynaklar grubudur. İnsanlarla yerlerin zaman içindeki etkileşiminin sonucu oluşan çevrenin her unsurunu içinde barındırır." (Madde 2 a).
- 17 Avrupa'nın müzelerinin değerlerine odaklanan bir inceleme için lütfen kısa bir süre önce Avrupa Müze Kurumları Ağı (Network of European Museum Organisations - NEMO) tarafından yayınlanan ve *Müzeler İçin Değerler - Değerler İçin Müzeler* başlıklı belgeye danışınız. Çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: http://www.nemo.org/fileadmin/Dateien/public/NEMO_documents/NEMO_four_values_2015.pdf
- 18 EPOCH projesinin sonuçlarına çevrimiçi olarak şuradan erişilebilir: http://cordis.europa.eu/project/rcn/80601_en.html

KÜLTÜREL MİRAS AVRUPA İÇİN KAYDA DEĞER – PROJE

Kültürel Miras Avrupa İçin Kayda Değer projesi Temmuz 2013 ile Haziran 2015 arasında Avrupa Komisyonu'nun desteğiyle ve Avrupa Miras İttifakı 3.3 tarafından 2012'de sunulan 'Kültürel Miras İçin Avrupa Birliği Stratejisine Doğru – Araştırma Örneği'ne cevaben yürütüldü.

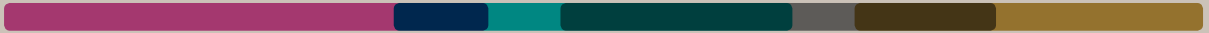
Proje, Avrupa Birliği üye ülkelerindeki kanıt temelli araştırma ve farklı örnekleri, kültürel mirasın ekonomi, toplum, kültür ve çevre üzerindeki etkilerini üç amaç için toplamayı, analiz etmeyi ve bir araya getirmeyi amaçlamaktadır: kültürel mirasın değerinin ve potansiyelinin sürdürülebilir bir Avrupa için stratejik bir kaynak olduğunu göstermek; bu kaynağa yönelik toplumda bilincin geliştirilmesini sağlamak ve Avrupalı karar vericilere stratejik öneriler sunmak.

Proje, Europa Nostra tarafından tüm proje ortaklarının yer aldığı bir Yürütücü Grup aracılığı ile koordine edildi: ENCATC (Avrupa Kültür Yönetimi ve Kültür Politikaları Eğitimi Ağı), Europa Nostra (Avrupa'da Kültürel Mirasın Sesi), Miras Avrupa (Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği), Miras İttifakı (İngiltere) ile Avrupa Birliği çapındaki araştırmayı yürütmekten ve kültürel miras etki analizi üzerine mevcut araştırma ve saha çalışmalarının analizini yapmaktan sorumlu Uluslararası Kültür Merkezi ve Leuven Üniversitesi (Belçika) Raymond Lemaire Uluslararası Koruma Merkezi.

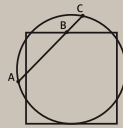
© KMAİKD Konsorsiyumu

**RAPORUN TAMAMININ ELEKTRONİK VERSİYONUNA
AŞAĞIDAKİ LİNKTE ULAŞILABİLİR**

www.encatc.org/culturalheritagecountsforeurope

encatc

MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY
INTERNATIONAL
CULTURAL
CENTRE

The
Heritage
Alliance